

Kommunledningsförvaltningen
 TJÄNSTESTÄLLE Samhällsutveckling
 HANDLÄGGARE [REDACTED]

WSP Sverige AB, [REDACTED]

DIARIENR KS/2025:87

ER REF Vindpark Högaberget

Samrådsyttrande - Vindpark Högaberget

SR Energy AB – Scandinavian Renewable Energy AB, tidigare Stena Renewable AB, utreder möjligheten att etablera vindkraft vid Högaberget i Flens kommun, Södermanlands län. Det aktuella områdets närmaste vindkraftverk är beläget cirka 1,5 km sydöst om Flens tätort, se Figur 1 nedan. Området bedöms maximalt kunna rymma elva vindkraftverk med en totalhöjd på maximalt 270 meter. Information om den planerade vindparken har lämnats till Flens kommun och utgör underlag för detta yttrande samt ett avgränsningssamråd 11 juni 2025.

Avgränsningssamråd

Syftet med avgränsningssamrådet är att belysa frågor om innehållet i kommande MKB. Eftersom verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan ska kommande MKB fokusera på de miljöaspekter och effekter som är relevanta för aktuell tillståndsprövning. Samrådet ska vara behjälpligt i denna avgränsning och ska enligt bestämmelserna i 6 kap. 30 § MB hållas med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda av verksamheten, samt med övriga statliga myndigheter, kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten.

Lagstiftning

Utöver 9 kap. MB finns regler i elsäkerhetslagen (2016:732) och ellagen (1997:857) att förhålla sig till. Även bestämmelser om skyddade områden i 7 kap. MB, samt bestämmelserna i kulturmiljölagen (1988:950) kommer beaktas och, i den mån de är aktuella. Vidare kan även bestämmelser om vattenverksamhet i 11 kap. MB bli aktuella.

Vindparken

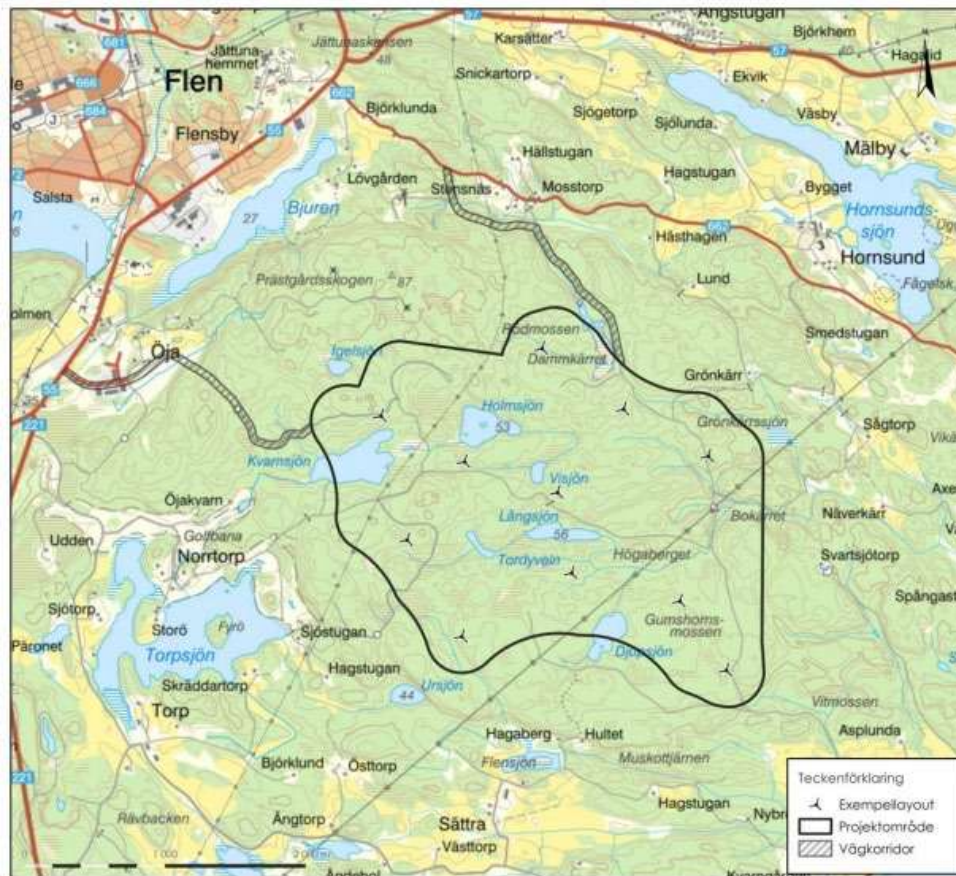
Platsen för vindparken har valts ut efter omfattande skanningar av geografisk information med utgångspunkten att hitta områden med få motstående intressen

Postadress	Besöksadress	Telefon	Bankgiro	E-post
642 81 Flen	Sveavägen 1 Flen	0157-430000	5854-6045	flens.kommun@flen.se

och där goda vindförhållanden råder (vindförhållanden, terräng och elnätsförutsättningar). De aspekter som beaktas i urvalet är:

- Bostäder
- Skyddade områden enligt miljöbalkens 3 och 4 kapitel (riksintressen som till exempel natur-, kultur- eller friluftsvärden)
- Skyddade områden enligt miljöbalken kapitel 7 (till exempel naturreservat, biotopskyddsområden)
- Hänsynsavstånd kring infrastruktur (vägar, järnvägar, kraftledningar)
- Befintliga verksamheter (exempelvis industrier)
- Kommunens planer för markanvändning (exempelvis översiktsplan, detaljplaner, vindbruksplan)
- Länkstråk för telekommunikation
- Försvarsmaktens intressen

Det aktuella projektområdet omfattar en yta av cirka 6,2 km² och bedöms kunna rymma 11 vindkraftverk med en maximal totalhöjd om 270 meter. Den förväntade nettoproduktionen av el uppgår till omkring 253 GWh per år vilket skulle motsvara hushållsbehovet av el för cirka 50 600 hushåll. Vid utformning av slutlig parklayout kommer hänsyn bland annat att tas till förväntad ljudnivå vid närliggande bostadshus, skyddade natur- och kulturmiljöer, övriga natur- och kulturvärden samt fågel- och fladdermusvärden. Målet är att hitta en parklayout som nyttjar områdets vindförutsättningar optimalt med hänsyn till både människors hälsa och miljön i området. Utöver vindkraftverken omfattar vindparken även de följdverksamheter som verken kräver.

Figur 1. Området som SR energy har pekat ut samt exempel på layout med utplacering av vindkraftsverken

Sammanfattning yttrande

Yttrandet behandlar planeringen och etableringen av en vindkraftspark i Flens kommun och innehåller information och lyfter frågor till bolaget som vill etablera vindkraften. Inför yttrandet bjöd Flens kommun in till en dialog med medborgare den 14 maj, underlaget från mötet har inarbetats i kommunens yttrande och innefattar olika aspekter kring etableringen som sammanställts i nedan rubriker:

- Översiktsplan och fördjupad översiktsplan
- Övriga styrdokument
- Människors hälsa
- Kulturmiljö
- Friluftsliv och rekreation
- Miljö och klimat
- Ekologi
- Risk och säkerhet
- Infrastruktur
- Tillväxt

Under de rubriker som ligger i yttrandet lyfter kommunen information om tidigare beslut och framtida planer som påverkar etableringen samt vilka åtgärder som behövs i det fall tillstyrkan om etablering ges. Yttrandet efterfrågar utredningar och tydligare beskrivningar som bidrar till ett bättre underlag för att kunna förstå vilka konsekvenser en etablering kan innebära för kommunen som helhet. Underlag som efterfrågas är exempelvis utredningar av påverkan på människors hälsa och miljö samt kulturlämningar, tydligare beskrivningar av vindkraftsverkens placering och utformning, hantering av risker och beskrivning av vilka insatser för att kompensera intrång i kommunen som kan bli aktuella. Bland intrång innefattas olika saker såsom avverkning av skog och därmed förutsättningar för biologisk mångfald och rekreation, förändringar i ljud och ljus samt förändringar i fastigheters värde. Yttrandet innehåller också vilka möjligheter som skapas genom förstärkning i elkapacitet och frågeställningar kring hur anslutning till elnät kommer att ske samt hur det kommer att märkas lokalt i kommunen.

Medborgardialog 14 maj

I en dialog, initierad av Flens kommun, deltog omkring 80 medborgare på ett fysiskt möte och omkring 140 personer deltog digitalt. Antalet fysiska deltagare begränsades av lokalens förutsättningar, inbjudan gick ut brett och vem som helst kunde anmäla sig, det var "först till kvarn" som gällde. Syftet med mötet var att fånga upp medborgarnas tankar och frågor om etableringen, för att på så vis kunna ta med det mest betydelsefulla i processen framåt. På mötet genomfördes ett antal grupparbeten där det diskuterades möjligheter och negativa konsekvenser med en eventuell etablering. En av frågorna handlade om vilka möjligheter en vindkraftsetablering i Flen kan innebära, då lyftes förstärkning i elkapacitet, hållbar energikälla och arbetstillfällen under byggtiden. Överlag innehöll dialogen i den fysiska lokalen få synpunkter av positiv hållning gentemot en etablering av vindkraft. Nedan presenteras de uppfattade riskerna kring etableringen som lyftes under dialogmötet.

Sammanfattning av uppfattade risker kring etableringen

- Intrång i skog och mark
- Visuella intrång
- Negativ miljöpåverkan
- Risk för människors hälsa
- Påverkan på fastighetsvärden
- Påverkan på växt- och djurliv
- Vindkraftsparkens framtid, ex livslängd eller konkurs
- Vindkraftverkens effektivitet
- Att frågan tar för mycket resurser från kommunen, samt det motvända - att inte tillräckligt med resurser/kompetens kan läggas på frågan för att skapa bra beslutsunderlag
- Ett för snabbt ställningstagande
- Att lagförändringar under processens gång får negativa konsekvenser

Därtill lyftes tankar om kommunens ansvar att utreda negativa konsekvenser samt ansvar för energiomställningen och att alternativa lösningar så som solenergi, vät-

gas, bioenergi, biogas och kärnkraft behöver undersökas. Deltagare efterfrågade också vilka incitament som föreligger kommunen, dess invånare, näringsliv och föreningsliv, vilka kan kompensera för negativa konsekvenser av en etablering.

Samtliga av de konsekvenser som lyftes vid medborgardialogen och som riskerar att uppstå vid en etablering av vindkraft på den föreslagna platsen har inarbetats i kommunens svar till avgränsningssamrådet nedan.

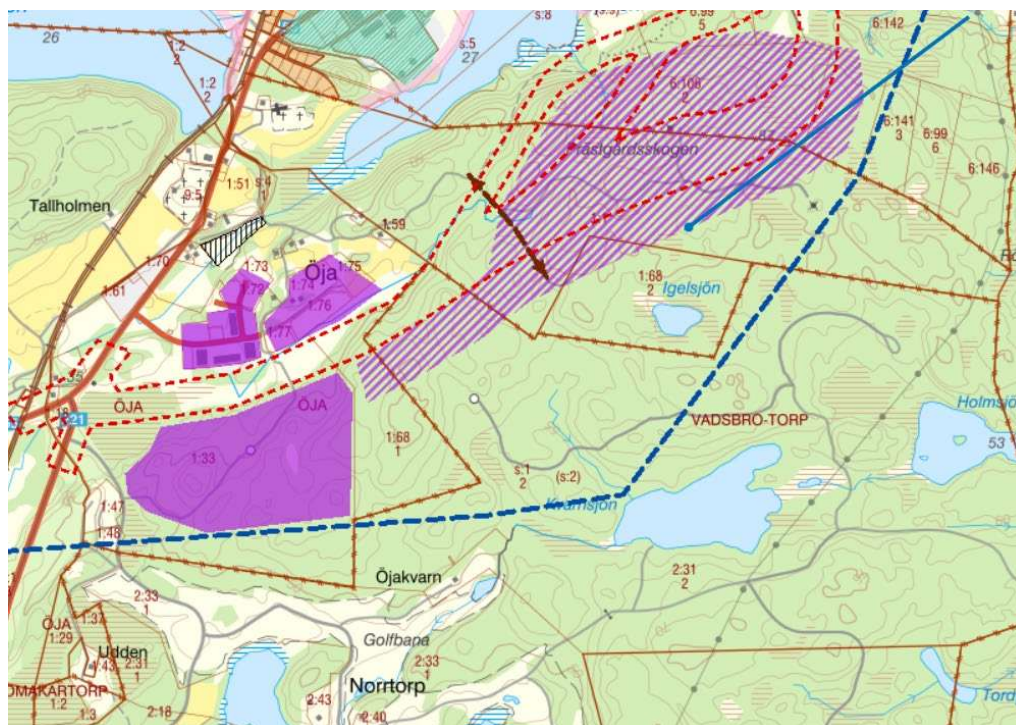
Information och synpunkter

Översiktsplan och Fördjupad översiktsplan

Flens kommuns översiktsplan, Sörmlands hjärta - en plats för alla, antagen 2018-09-27, innehåller inget tematiskt tillägg för vindkraft som redovisar lämpliga platser för olika typer av förnyelsebara energikällor. Flens kommun har i översiktsplanen ett generellt ställningstagande att aktivt verka för förnyelsebara energikällor. Etableringar för energiproduktion förutsätter att platser ska vara lämpliga för utbyggnad med hänsyn till andra intressen. Särskilt viktigt är att undvika negativ påverkan på natur- eller kulturvärden, landskapsbilden samt negativa effekter för närboende. Angående vindkraftverk anges i översiktsplanen att vindkraftverk inte får placeras för nära annan infrastruktur. Till närmsta vägområde ska vindkraftverk placeras på ett avstånd som motsvarar som minst vindkraftverkets totalhöjd. Vid avstånd till närmaste spårmitt gäller vindkraftverkets totalhöjd utökat med 20 meter. I båda fallen gäller även ett minsta avstånd på 50 meter. Det tematiska tillägg som SR energy beskriver att översiktsplanen nämner har inte kommunen utrett och det finns i dagsläget inget uppdrag att gå vidare med en sådan utredning.

Delar av utredningsområdet vid Högaberget är utpekade som närrekreationsområde och inom gröna och blå samband i översiktsplanen. Området är därmed viktigt för kommunens gröna strukturer och som rekreationsresurs. Vidare utredning och placeringar av eventuella vindkraftverk bör ta hänsyn till rekreationsvärden på platsen och på allmänhetens möjlighet att nyttja området som närrekreationsområde.

Översiktsplanens ställningstagande kring lokalisering av nya verksamheter är att större industrietableringar i första hand ska ske i anslutning till redan befintliga industriområden. I fördjupning av översiktsplan för Flens tätort, antagen 2014-12-11, pekas området söder om industriområdet Öja ut som ett viktigt framtida område för verksamheter inom industri, handel och kontor. Det finns även områden utpekade för framtida verksamheter kopplat till en framtida förbifart av riksväg 55 och 57, även kallad "Förbifart Flen". Som närmast ligger området utpekade för framtida verksamhetsmark kopplat till förbifart Flen ca 250 meter från utredningsområdet för vindkraft (se Figur 2). Det är av yttersta vikt att en eventuell framtida etablering av vindkraftverk inte försvårar möjligheterna för kommunen att detaljplanlägga de områden som är utpekade i fördjupad översiktsplan för Flens tätort. Placering av eventuella vindkraftverk ska ta hänsyn till skyddsavstånd och buller för framtida verksamheter i de utpekade områdena i fördjupad översiktsplan för Flens tätort.

Figur 2. Områden utpekade för verksamheter (lila) och verksamheter beroende av framtida förbifart (lila skraffering) i fördjupad översiktsplan för Flens tätort. Planerat läge för förbifart Flen redovisas med röd streckad linje.

Övriga styrdokument

Flens kommuns hållbarhetsarbete utgår bland annat från hållbarhetsprogrammet och energi- och klimatplanen. Dessa två styrdokument ligger till grund för kommunens arbete framåt för minskad miljöpåverkan.

Hållbarhetsprogrammet presenterar långsiktiga ambitioner att nå en miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling i kommunen. Hållbarhetsprogrammet utgår från Agenda 2030 och dess 17 globala mål för hållbar utveckling. Mål nummer 7, hållbar energi, handlar om energieffektivitet, förnybar energi samt säkerställa tillgång till energi. I en av målbilderna beskrivs att andelen förnybar energiproduktion har ökat i kommunen till 2030.

I kommunens energi- och klimatplan finns fyra fokusområden för arbetet framåt med energi- och klimatfrågor där ett av fyra områden är just hållbar energi. Förnybar energi är en av målbilderna i planen som beskriver att förnybar energiproduktion ska öka i Flens kommun, som också lyfts i hållbarhetsprogrammet.

Båda styrdokumenterna har en tydlig inriktning att främja mer hållbara alternativ och förnybar energiproduktion i Flens kommun. Styrdokumenterna innehåller därtill flera andra mål som behöver beaktas i det fall en vindkraftspark etableras, exempelvis inom klimat och social hållbarhet.

Människors hälsa

De närmaste bostäderna är belägna cirka 1,5 kilometer från den planerade placeringen av vindkraftverken, i samrådsunderlaget saknas beräkningar av ekvivalent ljudnivå för dessa vilket är ett viktigt underlag för att förstå påverkan på människors hälsa. Även beräkning av rörliga skuggor relevant att ta del av i sammanhanget. Likaså behöver påverkan på mörker natttid beskrivas, då vindkraftverken kommer att utrustas med lampor.

Kulturmiljö

I det utpekade området finns inga kända kulturmiljöer, sannolikt ställer Länsstyrelsen krav på arkeologisk utredning vilket behöver beskrivas i projektet, hur det påverkar tidplanen och hur eventuella fynd kommer att hanteras.

Friluftsliv och rekreation

Högaberget används i rekreationssyfte främst för vandring och skogspromenader, men också bär- och svampplockning. Intrång i skogslandskapet kommer att påverka naturupplevelsen särskilt genom att skog avverkas för vindkraftverken och dess infrastruktur. Flens tätort ligger centralt i kommunen och även i länet, den omringas av såväl vägar och tågräls som vattendrag. Det finns få större strövområden omkring tätorten, däribland är Högaberget en tillgång. Tätortsnära natur har stor betydelse för hälsa och välbefinnande och är en stor del av kommunens attraktionskraft. För att öka förståelsen för hur vindkraftverken kommer att påverka naturupplevelsen är det viktigt att det tillkommer beskrivningar kring hur stora områden skog som kommer att avverkas och om det finns planer på åtgärder för att kompensera intrång i naturlandskapet.

Miljö och klimat

Ur ett miljöskyddsperspektiv måste det säkerställas att vindkraftverken inte medför skadliga effekter på miljön. I åtanke finns främst risken för spridning av mikroplaster från rotorbladen och den potentiella påverkan detta kan ha på omgivande miljö, inklusive närliggande sjöar via vattendragen. I Länsstyrelsens tidiga yttrande (*Dnr 667-2025*) lyfts behov av kompletteringar som Flens kommun också saknar. Särskilt betydelsefullt för kommunen är eventuell påverkan på grundvatten och andra vattenförekomster.

Anläggningen beräknas ha en positiv nettoeffekt när det gäller klimatpåverkan, och är ett starkt bidrag till länets fossilfria elproduktion. Eventuellt negativ påverkan på klimatet samt åtgärder för att minska detta behöver beskrivas.

Ekologi

Skogen på och omkring Högaberget utgörs huvudsakligen av en blandskog med både löv- och barrträd, där vanliga trädslag inkluderar gran, tall, björk, ek och asp. I området förekommer även flera vattendrag som mynnar ut i omkringliggande sjöar. Längs dessa vattendrag finns inslag av sumpskog, vilka spelar en viktig roll för den lokala ekologin och den biologiska mångfalden. Dessa miljöer är särskilt känsliga för yttre påverkan och förändringar i det hydrologiska systemet.

Flera arter med särskilt skydd har registrerats i området enligt SLU:s artdatabank, bland annat korp, skogssnäppa och knärot, där samtliga är fridlysta. Även om inga

amfibier (grodor, paddor och salamandrar) i nuläget är rapporterade i databasen från området, finns det en möjlighet att sådana arter förekommer med avseende på sumpskogar, vattendrag och sjöar i området. Olika arter av fladdermöss kan också förekomma i området, vilka kan drabbas av vindkraftverk genom kollision eller barotrauma (skador orsakade av tryckförändringar). Flera arter av amfibier och fladdermöss omfattas av artskyddsförordningen och kräver därför särskild hänsyn.

Med avseende på detta bör en utredning genomföras i syfte att bedöma eventuella effekter på områdets ekosystem och biologiska mångfald innan vidare beslut om etablering av vindkraftverk kan fattas. Vidare är mål 15 i hållbarhetsprogrammet inriktat på ekosystem och biologisk mångfald där kommunen bland annat jobbar för att främja och bevara ekosystem och hejda förlust av biologisk mångfald. Utifrån detta kan det vara aktuellt att göra kompensationsåtgärder om en utredning skulle visa att det skulle vara möjligt att genomföra.

Risk och säkerhet

Under byggnationstiden bedömer kommunen en ökning av trafik med tunga fordon. Vägnätet i Flens kommun består mestadels av riksvägar med trafik genom tätorter. Här saknas bedömningar av risker och hantering av dessa i samråd med Trafikverket.

Arbete på hög höjd vid byggnation och service under drifttid kan innebära risker för montörer och servicepersonal. Enligt Lagen om Skydd mot olyckor (SFS 2003:778) ansvarar kommunen för hantering av olyckor och förebyggande i allmänhet, dock med skälighet till risker som enskilda verksamheter orsakar. Räddning på höjd bedöms i detta fall vara verksamhetsutövarens ansvar, varpå en beskrivning av hanteringen behöver göras.

Risken för bränder i vindkraftverk behöver analyseras och beskrivas, likaså åtgärder för att minska och hantera dessa där även insatstider beräknas. Kommunen saknar förmåga att släcka bränder i turbinhusen och det kan heller inte anses vara skäligt att kommunen skaffar sig det.

Infrastruktur

Den östra infarten korsar område som pekats ut som riksintresseområde för kommunikation och ligger inom det område som är utpekad för förbifarten. Vidare går den också rakt igenom en av industritomterna längs Öjavägen. Sträckningen på denna väg måste utredas om den ska vara möjlig att nyttja. Området för vindkraftsparken ligger därtill i närheten av kommunägda områden där utökning av verksamhetsmark möjliggörs.

Under 2024 tog nätägare fram nätutvecklingsplaner och flera förstärkningar av elnätet planeras att genomföras inom kommunen. Det är oklart på vilket nät vindkraftsparken kommer att anslutas till, vilket också kan påverka förutsättningar för anslutningen som kan vara en utmaning vilket i sin tur kan påverka tidsplan och dragningar och därmed inverkan på området. Kommunen har den närmsta tiden fått flera förfrågningar på utbyggnad av batterilagring, om det finns en fördel av

samverkan mellan vindkraftverken och lagringen behöver den planeras tidigt och i samråd med kommunen.

Tillväxt

Etableringen bidrar till ökad grön elförsörjning och förstärkt kapacitet. För Flens kommun blir det intressant hur det kommer att påverka förutsättningar för nyetableringar genom exempelvis snabbare handläggning och mer kapacitet lokalt, eller enbart genom att det stärker kapaciteten i regionen.

Flens kommun ser redan nu att det finns en stor oro bland invånarna för den planerade etableringens påverkan på bostadspriser i närområdet. Vid en sökning efter forskning på området finns ett par studier som visar på en negativ utveckling för närliggande bostäder. Det kommer att vara av stor betydelse för kommunen att analyser av påverkan på bostäderna genomförs, samt att det skapas incitament för de fastighetsägare som bedöms bli påverkade. Eventuell påverkan på områdets elpriser behöver också förklaras.

Överlag behöver vindkraftsparkens etablering beskrivas i en nyttokalkyl, en kalkyl som beskriver de ekonomiska konsekvenserna för kommunen och dess medborgare, näringsliv och föreningsliv samt företagets planer för att skapa incitament och kompensationer för intrånget.

[REDACTED]
[REDACTED]
0157-[REDACTED]
[REDACTED]